

การพัฒนาศักยภาพนักวิจัยท้องถิ่นภาครัฐ จังหวัดชัยนาท

Potential Development for Local Government Researchers : Chainat Province.

ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ¹ จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์² และ ชวนิดา สุวานิช³

Panya Theerawiththayalert¹ Jurairat Thongchumchunwiwat² and Chawanida Suwanich³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนางานของหน่วยงานภาครัฐ จังหวัดชัยนาท 2) เพื่อศึกษาศักยภาพและความต้องการของบุคลากรท้องถิ่นภาครัฐในด้านการวิจัย 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักวิจัยท้องถิ่นภาครัฐ โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานภาครัฐ 6 หน่วยงาน และสำรวจศักยภาพและความต้องการพัฒนาด้านการวิจัยของบุคลากรภาครัฐ จำนวน 89 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้งานวิจัยเพื่อพัฒนางานของหน่วยงานภาครัฐมีระดับน้อย และความต้องการพัฒนาด้านการวิจัยมีระดับมาก 2) ศักยภาพการทำวิจัยอยู่ในระดับน้อยถึงแม้จะเคยมีประสบการณ์การทำวิจัยในสมัยเรียนระดับบัณฑิตศึกษา 3) ลักษณะหลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพที่เหมาะสมกับคุณลักษณะของบุคลากรท้องถิ่นประกอบด้วยเนื้อหาภาคบรรยาย 12 ชั่วโมง และการฝึกปฏิบัติวิจัยที่ใช้ระยะเวลามากกว่าคือ 48 ชั่วโมงโดยเน้นการฝึกทำวิจัยในปัญหาที่เป็นความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ผลพลอยได้จากการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยท้องถิ่นได้ผลงานวิจัยจำนวน 3 เรื่อง ข้อเสนอแนะควรมีการจัดทำคู่มือการฝึกอบรมในรูปแบบเอกสารและการใช้สื่อ E-learning

คำสำคัญ : ศักยภาพนักวิจัย นักวิจัยท้องถิ่นภาครัฐ

¹ สาขาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

² สาขานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

³ สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Abstract

The objectives of this research are; to study the utilization of various existing researches in developing the work of local government agencies, to discover current research capacities of local government officers and needs to improve their abilities in conducting research and to develop training curriculum for local government researchers, The research was carried out by interviewing chiefs of 6 local government and questioning 89 local government officers through questionnaires.

The research found that; there was a few utilization of various researches in developing the work of local government agencies and the needs for research development was very high, their research capacity was low even though they had experienced conducting research during Graduate School, and appropriate training curriculum for developing local government researchers should comprise totally 12 hours theoretical lectures and totally 48 hours field research exercises focusing on problems arisen in the local community. By product, the research got 3 research concerning reports and suggested that training manual and E-learning training program should be developed.

Keywords : Researcher Capacity, Local Government Researcher

บทนำ

นโยบายมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร์เกษม สนับสนุนและส่งเสริมให้ทำวิจัยในพื้นที่จังหวัด ชัยนาทเพื่อให้เป็นไปตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ(MOU)ด้านการวิจัยที่มหาวิทยาลัยลงนาม ร่วมกับจังหวัดชัยนาท ตามนโยบายรัฐบาล “หนึ่งมหาวิทยาลัย หนึ่งจังหวัด” และการอนุมัติ ทุนวิจัยให้นักวิจัยดำเนินการวิจัยในพื้นที่จังหวัด ชัยนาทที่มีจำนวนมากขึ้นและการดำเนินงานวิจัย ประสบปัญหาทำให้การทำวิจัยเสร็จล่าช้าหรือ ขาดความสมบูรณ์ครบถ้วนและจากข้อเสนอแนะ ของนางสุตา เชนนะสิริ (2556) โครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิง เกษตรอย่างยั่งยืน : กรณีจังหวัดภูเก็ตและจังหวัด ชลบุรี ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการให้การวิจัยและ พัฒนาศักยภาพของชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง การจะพัฒนา ศักยภาพชุมชนได้ต้องพัฒนาศักยภาพของทุกส่วน ในท้องถิ่นรวมทั้งด้านการวิจัยด้วย

สถาบันวิจัยและพัฒนาจึงมีแนวคิดที่จะ ส่งเสริมการทำวิจัยให้มีประสิทธิภาพโดยรับสมัคร นักวิจัยท้องถิ่น เข้าร่วมโครงการวิจัยในฐานะผู้ร่วม วิจัยหรือผู้ช่วยนักวิจัย เพื่อช่วยให้งานวิจัยสามารถ ดำเนินงานเกี่ยวกับการประสานบุคลากรในท้องถิ่น การนำทางประสานงานกับสถานที่ดำเนินการวิจัย ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ จึงเห็นสมควรให้มีการพัฒนา ศักยภาพการวิจัยของนักวิจัยท้องถิ่นภาครัฐก่อน เพื่อให้สามารถร่วมงานกับนักวิจัยส่วนกลางอย่าง มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนางานของหน่วยงานภาครัฐ

2. เพื่อสำรวจศักยภาพการวิจัยของ บุคลากรและความต้องการพัฒนานักวิจัยของ หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท

3. เพื่อสร้างและพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมนักวิจัยท้องถิ่นภาครัฐ จังหวัดชัยนาท

ขอบเขตการวิจัย

ด้านประชากรคือบุคลากรท้องถิ่นภาครัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาศัย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การ บริหารส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ดำเนินการ ในพื้นที่จังหวัดชัยนาท มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการสำรวจข้อมูล พื้นฐาน

สำรวจจากเอกสาร เกี่ยวกับหลักสูตร การฝึกอบรมที่จัดขึ้นสำหรับนักวิจัยใหม่ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สำรวจสภาพการทำวิจัยและความ ต้องการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการวิจัยของ หน่วยงาน 13 หน่วยงาน

ประชากรคือหัวหน้าหน่วยงานในสังกัด ภาครัฐจังหวัดชัยนาท

การเลือกตัวอย่างโดยเจาะจงเฉพาะ หน่วยงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้านสังคมจำนวน 13 หน่วยงานและส่งแบบสอบถามให้หัวหน้า หน่วยงานตอบ พร้อมสัมภาษณ์เพิ่มเติมเฉพาะ หน่วยงานมีความต้องการใช้งานวิจัยในการพัฒนา

งานและมีความต้องการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย
ซึ่งมีอยู่จำนวน 6 หน่วยงาน

**ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสร้างและพัฒนา
หลักสูตรฝึกอบรมนักวิจัยท้องถิ่นภาครัฐ**

นำข้อมูลพื้นฐานจากที่สำรวจได้ในขั้นที่ 1
มาใช้ประกอบการร่างหลักสูตรฝึกอบรม
(ฉบับร่าง) และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญ

ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำหลักสูตรฝึกอบรม
และมีประสบการณ์ในการสอนเกี่ยวกับการวิจัยแก่
นักวิจัยใหม่ จำนวน 5 คน วิพากษ์และปรับปรุง
หลักสูตร

ได้หลักสูตรใหม่ประกอบด้วยภาคทฤษฎี
และภาคปฏิบัติดังนี้

ตารางที่ 1 ภาพรวมหลักสูตรการฝึกอบรมการวิจัยเบื้องต้น

ระยะที่	ระยะเวลา	เนื้อหาทฤษฎี	กิจกรรมภาคปฏิบัติ
1	2 วัน	ความรู้เบื้องต้นการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย การกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย	วิเคราะห์และเลือกปัญหาการ วิจัย กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย
2	2 วัน	การวางแผนและออกแบบการ วิจัย การเลือกตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือวิจัย การเขียนโครงร่างการวิจัย	สร้างเครื่องมือการวิจัย ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยและ วิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพ
3	3 วัน	การเก็บรวบรวมข้อมูล	สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
4	3 วัน	การวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนรายงานวิจัย	วิเคราะห์ข้อมูลและเขียนรายงาน วิจัย

ภาพที่ 1 ประชุมวางแผนการวิจัย

ภาพที่ 2 ฝึกปฏิบัติวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐและหัวหน้าหน่วยงานและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนักวิจัยท้องถิ่นจังหวัดชัยนาทหลักสูตรประกอบด้วยภาคทฤษฎีจำนวน 12 ชั่วโมงและภาคปฏิบัติจำนวน 48 ชั่วโมง รวม 60 ชั่วโมงในภาคปฏิบัตินั้นผู้เข้ารับการอบรมให้สามารถปฏิบัติการวิจัยเน้นการพัฒนาท้องถิ่นได้ภายใต้การควบคุมของคณะวิทยากรที่ให้ความรู้ด้านการวิจัยและสอนปฏิบัติการวิจัยพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการวิจัยนี้ จำนวน 3 เรื่อง ปรากฏผลงานวิจัย

รายงานวิจัยเรื่องที่ 1 การกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยประกอบด้วย นายพรหมมินทร์ พานิช นายชัยฤทธิ์ ปิ่นทอง นายกร เจริญภูวดล นายอดุลย์ ศรีคล้าย และ นายกิตติศักดิ์ ปิ่นแก้ว

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพคุณธรรมของเยาวชนในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีคุณธรรมของเยาวชน และเพื่อศึกษากิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมของเยาวชนเป็นการวิจัยผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาแล้ว ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก ได้แก่ ความกตัญญูกตเวที ความสะอาด ความสามัคคี ความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ ความขยัน และความสุภาพ ส่วนในด้านการประหยัดยู่ในระดับน้อยถึงระดับ

ปานกลาง และกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม เช่น การเข้าค่ายพุทธบุตรในวัดเป็นต้น

รายงานวิจัยเรื่องที่ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเด็กและเยาวชน จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยประกอบด้วย นางจุฬารัตน์ นิธการณณ์ นางสาวศิริวรรณกาล นางสาวสุมาลี วิทโยภาส และนางจิราภรณ์ เขียวน้อย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเด็กและเยาวชนจังหวัดชัยนาทเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดมีโครงสร้าง ซึ่งผ่านการตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว 3 ท่าน ได้เก็บข้อมูลที่อำเภอเมือง ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม ๆ ละ 5 คน ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน รวมทั้งเด็กและเยาวชน โดยคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามเองแล้วนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรต้องทำให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน คือทุกฝ่ายต้องร่วมคิดร่วมปรึกษากันอย่างเป็นกันเอง แล้วร่วมวางแผนอย่างเป็นรูปธรรมและดำเนินการร่วมกันตามแผนที่วางไว้ และได้รับผลประโยชน์ร่วมกันทั้งทางลบและทางบวก รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประโยชน์ทั้งพ่อแม่ เด็กและเยาวชนต่อไป

เรื่องที่ 3 การกำหนดเส้นทางทหารให้หัวพระ 9 วัด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยประกอบด้วย ดร.อภิญา เงินดี ดร.สุชินชยันต์ เพ็ชรนิล นางรัชต์ดา กล้ารัถย์ นางบุษกร สัมครเขตการณณ์ และนายกฤษดา ดอกพุด

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความต้องการให้หัวพระ และเพื่อพัฒนาเส้นทาง

การไหว้พระ 9 วัดของจังหวัดชัยนาท ใช้เครื่องมือวิจัยคือแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตการณ์และแบบบันทึก ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ เจ้าอาวาสและกรรมการวัดแล้วนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าชาวกรุงเทพฯที่ตอบแบบสำรวจ มีความต้องการไหว้พระ 9 วัดที่จังหวัดชัยนาท คือไปไหว้หลวงปู่ศุข รองลงมาเกจิอาจารย์ต่างๆ และวัดพระบรมธาตุวรวิหาร ส่วนเจ้าอาวาสและกรรมการวัดยินดีต้อนรับสาธุชนจากทั่วสารทิศในการมาไหว้พระรวม 9 วัดคือ วัดเทพศิรินทน์ วัดพิชัยนาวาส วัดมหาธาตุ วัดพระยาแพรก วัดพระแก้ว วัดปากคลองมะขามเต่า วัดธรรมมามูลวรวิหาร วัดป่าเจ้าพระยา และวัดพระบรมธาตุวรวิหาร ด้วยการปิดทองไหว้พระ ทำบุญใส่บาตรพระประจำวัน รับน้ำพระพุทธมนต์ แผ่เมตตาและตั้งอธิษฐานจิต

ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยจากเครื่องมือวิจัยซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินผลการฝึกอบรมจำนวน 5 ชุด ปรากฏผลดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐจังหวัดชัยนาท มีการนำงานวิจัยมาใช้ในการพัฒนางานระดับน้อยมากและมีบุคลากรที่มีศักยภาพในการวิจัยระดับน้อยเช่นเดียวกันแต่มีความต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยให้แก่บุคลากรระดับมากและหัวหน้าหน่วยงานส่วนใหญ่ยินดีให้บุคลากรเข้าร่วมฝึกอบรมด้านการวิจัย

2. หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยกำหนดเป็น 4 ระยะเวลา ระยะที่ 1 เป็นการอบรมพื้นฐานความรู้และเลือกประเด็นปัญหาการทำวิจัยพร้อมพัฒนาโครงสร้างการวิจัย ระยะที่ 2 ออกแบบการวิจัยและสร้างเครื่องมือการวิจัยและเลือกกลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 3

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 4 เขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์และบทความวิจัย

2. ผลการประเมินการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมพึงพอใจต่อโครงการฝึกอบรมและสามารถเรียนรู้ได้จริงดังผลการทดสอบก่อนหลังการอบรมซึ่งปรากฏว่าความรู้หลังการอบรมเพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่าหลายหน่วยงานมีการนำงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานน้อยมาก อาจเนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ นั้นปฏิบัติงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเหมือนเช่นสถาบันวิจัยข้าวหรือศูนย์ต่าง ๆ ที่ต้องมีการทำวิจัยทางการทดลอง ในขณะที่หน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทดลองจึงไม่ได้ใช้งานวิจัย แต่การที่บุคลากรต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยเพื่อจะได้ทำการวิจัยเพื่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เน้นภาคปฏิบัติเป็นไปตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้และแนวคิดของสุวัณณ์ วัฒนวงศ์ (2545) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสอนผู้ใหญ่โดยเน้นการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งในการฝึกอบรมที่เน้นภาคปฏิบัติโดยผู้เข้ารับการอบรมเป็นคนเลือกหัวข้อวิจัยเอง และได้เลือกปัญหาวิจัยตรงกับลักษณะงานที่รับผิดชอบทำให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในงานที่รับผิดชอบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมคิด อิศระวัฒน์ (2543) เรื่องวิธีการที่ใช้ในการสอนผู้ใหญ่วิธีที่ได้ผลประการหนึ่งคือการแบ่งกลุ่มย่อย (small group) โดยให้งานกลุ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเพื่อให้แต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นแสดงความรู้สึกและลงมือปฏิบัติตามความเห็นของกลุ่ม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีคะแนนความรู้ด้านการวิจัยหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม ทั้งนี้เนื่องจาก การที่ ได้รับฝึกปฏิบัติ การวิจัยจริงทุกขั้นตอนทำให้มีความเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้นในกระบวนการวิจัย ดังเห็นได้จากการประเมินผลการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการอบรมระดับมากทั้งที่การฝึกอบรมมีปัญหามากมายทั้งเรื่องสถานที่และเรื่องวันว่างไม่ตรงกันแต่ทางผู้จัดอบรมสามารถหาสถานที่ห้องประชุมที่ใหม่ที่สะดวกอย่างต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนวันเวลาอบรมเพื่อไม่กระทบการทำงานของทุกคน รวมถึงได้สรรหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญมาเป็นพี่เลี้ยงในการทำวิจัยทั้ง 3 กลุ่ม และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เข้ารับการอบรมอย่างมาก และในการฝึกอบรมครั้งนี้ได้มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมขอถอนตัวออกกลางคันจำนวน 5 คน เนื่องจากมีภารกิจสำคัญที่หน่วยงานไม่สามารถเข้ารับการฝึกอบรมตลอดระยะเวลาการฝึกอบรมได้ จึงทำให้กลุ่มวิจัยมีจำนวนน้อยลงจากกลุ่มละ 6 คน เหลือกลุ่มละ 4-5 คน แต่ก็สามารถปฏิบัติตามภารกิจได้สำเร็จ ซึ่งแตกต่างจากการฝึกอบรมของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่คาดโทษแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ออกกลางคันจะมีการตัดสิทธิ์บุคคลากรในหน่วยงานเดียวกันที่สมัครเข้ารับการฝึกอบรมในรุ่นถัดไป ซึ่งในการฝึกอบรมครั้งนี้มีความแตกต่างจากหลักสูตรการฝึกอบรมระดับชาติที่มีผู้วิจัยมีความสนใจมาก

จากผลการทำวิจัยที่มีคุณภาพในระดับดีทั้ง 3 โครงการอาจเนื่องจากการเลือกหัวข้อปัญหาวิจัยตรงกับปัญหาของหน่วยงานและผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ในเนื้อหาอย่างดีจึงสามารถทำวิจัยในปัญหาที่ตัวเองถนัดจึงได้ร่วมมือเป็นอย่างดี

และการที่ผลงานวิจัยสำเร็จด้วยดีนั้นอาจเนื่องจากนักวิจัยที่เข้ารับการฝึกอบรมมากกว่าร้อยละ 70 ที่จบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและเคยมีประสบการณ์การทำวิทยานิพนธ์มาแล้ว การเข้ารับการฝึกอบรมครั้งนี้จึงถือว่ามาฝึกประสบการณ์เพิ่มเติมต่อยอดความรู้เดิม และผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ไม่มีประสบการณ์ได้เรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ด้วยจึงนับว่าเป็นการพัฒนาศักยภาพที่ดีที่มีการคณะกลุ่มผู้มีส่วนการต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. เนื่องจากหลักสูตรอบรมนี้เน้นภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎีการนำหลักสูตรนี้ไปใช้กับที่อื่นควรจัดทำเอกสารคู่มืออบรมให้ครบถ้วนเพื่อให้ผู้อบรมสามารถศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองด้วย
2. ควรมีการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยวิธีอื่นเสริมด้วยนอกจากเป็นการอบรมในห้องอย่างเดียว เช่น จัดพาไปศึกษาดูงานด้านการวิจัยที่หน่วยงานอื่น ๆ ไปร่วมประชุมการนำเสนองานวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาผลผลิตสื่ออื่นเพิ่มเติมนอกจากเอกสาร เช่น นำเนื้อหาลงในสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือการสอนแบบ E-learning เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถนำไปทบทวนเองที่บ้านได้ หรือกรณีที่ดีตการกิจจากการอบรมวันใดวันหนึ่งก็สามารถเรียนตามได้ผ่านสื่อ CAI

เอกสารอ้างอิง

- นางสุศดา เชนนะสิริ . การพัฒนาศักยภาพศักยภาพชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน :
กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ตและจังหวัดชลบุรี . วารสารจันทร์เกษมสารฉบับที่ 36 ปีที่ 19 เดือน
มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2556 หน้า 49
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ . (2545). จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่ กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สมคิด อิศระวัฒน์ . (2543). ก้าวแรกสู่การเป็นวิทยากร กรุงเทพฯ : บั๊คแบงก์